

TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE BOSNA VE HERSEK ARASINDAKİ SERBEST TİCARET ANLAŞMASI

Türkiye Cumhuriyeti ile Bosna ve Hersek (bundan böyle “Taraflar” olarak adlandırılacaktır);

Hukukun üstünlüğüne, insan hakları ve temel özgürlüklere dayalı çoğulcu demokrasiye olan sıkı bağlılıklarını teyid ederek;

Avrupa kıtasındaki istikrarın önemli bir boyutu olarak, Avrupa’daki iktisadi entegrasyon sürecine etkin olarak katılmak hususundaki niyetlerini teyid ederek ve bu süreci güçlendirmenin yollarını ve araçlarını araştırmak hususunda işbirliğinde bulunmaya hazır olduklarını ifade ederek;

Taraflar arasındaki ilişkilerin temelini oluşturan serbest pazar ekonomisine olan bağlılıklarını teyid ederek;

Taraflar arasındaki mevcut ilişkilerin önemini, bu ilişkilerin güçlendirilmesi ve geçmişte kurulan ilişkilerin daha genişletilmesi arzularını gözönünde bulundurarak;

Türkiye ve Avrupa Ekonomik Topluluğu arasında Ortaklık Kuran Anlaşma ile Bosna ve Hersek için Avrupa oluşumlarına entegrasyon imkanı sunan İstikrar ve Ortaklık Sürecini dikkate alarak;

İşbu anlaşmanın Taraflar arasındaki ekonomik ilişkilerin ve bilhassa ticaret ve yatırımın gelişmesi yönünde yeni bir ortam yaratacağına inanarak;

Tarifeler ve Ticaret Genel Anlaşması 1994 (bundan böyle “GATT 1994” olarak adlandırılacaktır) ile Bosna ve Hersek’in üye olma hedefi bulunan Dünya Ticaret Örgütü’nü kuran Anlaşmanın (bundan böyle “DTÖ” olarak adlandırılacaktır) hükümlerine uygun olarak, karşılıklı ticaretlerinin önemli kısmındaki engelleri tedricen kaldırmaya kararlı olarak;

İşbu Anlaşmanın hiçbir hükmünün tarafların diğer uluslararası anlaşmalardan kaynaklanan yükümlülüklerinden muafiyet sağlayacağı şeklinde yorumlanamayacağını gözönünde tutarak;

İşbu Anlaşmanın taraflar arasında karşılıklı yarar sağlayan ticari ilişkilerin yoğunlaştırılmasını teşvik edeceğine ve Avrupa’daki bütünleşme sürecine katkıda bulunacağına kararlı şekilde inanarak;

Aşağıdaki gibi anlaşmışlardır:

Madde 1

Amaçlar

1. Taraflar, işbu Anlaşmanın hükümlerine ve GATT 1994'ün XXIV'üncü Maddesi ile DTÖ'yü kuran Anlaşmanın eki mal ticaretine ilişkin diğer çok taraflı anlaşmalara uygun olarak, 31 Aralık 2006 tarihinde sona erecek bir geçiş dönemi içerisinde, ikili ticaretlerinin önemli bir kısmını kapsayacak bir serbest ticaret alanı kuracaklardır.
2. İşbu Anlaşmanın amaçları şunlardır:
 - a) Karşılıklı ticaretin genişletilmesi yoluyla Taraflar arasındaki iktisadi ilişkilerin ahenkli şekilde gelişimini desteklemek ve böylece Tarafların iktisadi faaliyetlerini ilerletmesine, yaşam ve istihdam koşullarını ve mali istikrarı geliştirmesini teşvik etmek;
 - b) Taraflar arasındaki ticarete adil rekabet koşullarını sağlamak;
 - c) Ticaretteki engellerin kaldırılması suretiyle dünya ticaretinin ahenkli gelişmesine ve genişlemesine katkıda bulunmak.

Bölüm I- Ürün Kapsamı

Madde 2

Kapsam

Bu Bölümün hükümleri, Taraflar menşeli olmak üzere, Armonize Mal Tanımlaması ve Kodlama Sistemi'nin 1 ila 24'üncü fasılları arasında yer alan ürünler ile işbu Anlaşmanın Ek I'inde sayılan ürünlere (bundan böyle "tarım ürünleri" olarak adlandırılacaktır) ve işbu Anlaşmanın Ek I'inde listelenen ürünler hariç tutulmak üzere, Armonize Mal Tanımlaması ve Kodlama Sistemi'nin 25 ila 97'nci fasılları arasında yer alan ürünlere (bundan böyle "sanayi ürünleri" olarak adlandırılacaktır) uygulanacaktır.

Madde 3

Temel Vergiler

1. İşbu Anlaşmanın kapsadığı karşılıklı ticarete, Taraflar, ithal edilen malların sınıflandırılmasında kendi Gümrük Tarifelerini ve diğer mevzuatını uygulayacaktır.
2. Her bir ürün için, işbu Anlaşma ile tesis edilen aşamalı indirimlerin uygulanacağı temel vergi, bu Anlaşmanın yürürlüğe girdiği tarihte Tarafların yürürlükteki En Çok Kayrılan Ülke (MFN) vergi hadleridir.
3. İşbu Anlaşmanın yürürlüğe girmesinden sonra, özellikle DTÖ'deki tarife müzakerelerinden ya da Bosna ve Hersek'in DTÖ'ye katılımından kaynaklanan indirimler olmak üzere, *erga omnes* bazda tarife indirimi uygulanması halinde, söz konusu indirilmiş vergiler, indirimlerin uygulandığı tarihten itibaren bu Maddenin 2'nci paragrafında belirtilen temel vergilerin yerini alacaktır.
4. Bu Maddenin 3'üncü paragrafına uygun olarak hesaplanan indirilmiş vergiler, ilk ondalık basamağa yuvarlanması yoluyla uygulanacaktır.
5. Taraflar, kendi temel vergileri konusunda birbirlerini bilgilendireceklerdir.

Madde 4

İthalattaki gümrük vergileri, eş etkili vergiler ve mali nitelikli ithalat vergileri

1. Taraflar arasındaki ticarete, ithalata yeni gümrük vergileri, ithalat gümrük vergilerine eş etkili vergiler ve mali nitelikli ithalat vergileri konulmayacaktır.
2. İşbu anlaşmanın 2'nci Maddesinde tanımlanan sanayi ürünlerinde, Bosna ve Hersek menşeli ürünlerin Türkiye Cumhuriyeti'ne ithalatında uygulanan gümrük vergileri işbu Anlaşmanın yürürlüğe girdiği tarihte kaldırılacaktır.
3. İşbu Anlaşmanın 2'nci Maddesinde tanımlanan tarım ürünlerinde, Bosna ve Hersek menşeli ürünlerin Türkiye Cumhuriyeti'ne ithalatında uygulanan gümrük vergileri, işbu Anlaşmanın EK II'sinde sayılan ürünler için hariç olmak üzere, işbu Anlaşmanın yürürlüğe girdiği tarihte kaldırılacaktır.
4. İşbu Anlaşmanın yürürlüğe girdiği tarihte Türkiye Cumhuriyeti menşeli ürünlerin Bosna ve Hersek'e ithalatında uygulanan gümrük vergileri, eş etkili vergiler ve mali nitelikli ithalat vergileri aşağıdaki takvime uygun olarak tedricen indirilecektir:

- 1 Ocak 2003'te	- değerinin % 65'ine;
- 1 Ocak 2004'te	- değerinin %50'sine;
- 1 Ocak 2005'te	- değerinin %35'ine;
- 1 Ocak 2006'da	- değerinin %15'ine;
- 1 Ocak 2007'de	- kalan vergiler kaldırılacaktır.

Madde 5

İhracattaki gümrük vergileri, eş etkili vergiler ve mali nitelikli ihracat vergileri

1. Taraflar arasındaki ticarete, ihracata yeni gümrük vergileri, eş etkili vergiler ve mali nitelikli ihracat vergileri konulmayacaktır.
2. Taraflar, bütün ihracat gümrük vergileri, eş etkili vergiler ve mali nitelikli ihracat vergilerini işbu Anlaşmanın yürürlüğe girdiği tarihte kaldırılacaktır.

Madde 6

Miktar kısıtlamaları ve eş etkili önlemler

1. Taraflar arasındaki ticarete, ihracat ve ithalata yeni miktar kısıtlamaları veya eş etkili önlemler konulmayacaktır.
2. İhracat ve ithalattaki bütün miktar kısıtlamaları ve eş etkili önlemler işbu Anlaşmanın yürürlüğe girdiği tarihte kaldırılacaktır.

Madde 7

Ticarete teknik engellerin kaldırılması

1. Tarafların standartlar veya teknik mevzuata ve ilgili önlemlere ilişkin hakları ve yükümlülükleri, DTÖ Ticarete Teknik Engeller Anlaşması çerçevesinde yürütülecektir.

2. Taraflar, ticarete teknik engellerin azaltılması ve/veya kaldırılması amacına yönelik olarak uygunluk değerlendirmesi, standardizasyon, metroloji ve akreditasyon alanında işbirliği ve bilgi teatisinde bulunacaktır.
3. Herhangi bir Taraf, diğer Tarafın talebi üzerine, standartlara, teknik normlara ve ilgili önlemler ilişkin bir özel durum için bilgi sağlayacaktır.
4. Taraflar, teknik engellerin kaldırılması ve işbu Anlaşmanın etkinlikle uygulanması için, aralarındaki ticarete konu olan ürünlerin uygunluk değerlendirmesiyle doğrudan ya da dolaylı olarak ilgili bulunan test raporları, uygunluk sertifikaları ve diğer belgelerin karşılıklı tanınmasına yönelik bir anlaşma akdedecektir.

Madde 8 **Tarım politikası**

1. İşbu Anlaşmanın 4'üncü Maddesinde tanınan tavizlere hanel gelmeksizin, bu Bölüm hükümleri, tarafların kendi tarım politikalarını uygulamalarını ya da Uruguay Round anlaşmalarının sonuçlarının yerine getirilmesi de dahil olmak üzere bu politikalar çerçevesinde alacakları önlemleri herhangi bir şekilde kısıtlamayacaktır.
2. Taraflar, aralarındaki tarım ürünleri ticaretine ilişkin koşulları etkileyebilecek nitelikte uygulanan önlemleri ya da izledikleri tarım politikalarındaki değişiklikleri Ortak Komiteye bildireceklerdir. Taraflardan birinin talebi üzerine, durumu incelemek amacıyla acil danışmalarda bulunulacaktır.

Madde 9 **Özel korunma önlemleri**

İşbu Anlaşmanın diğer hükümleri ve özellikle 22'nci Madde saklı kalmak kaydıyla, tarım piyasasının özel hassasiyeti göz önünde bulundurularak, işbu Anlaşma ile tanınan tavizlere konu olan Taraflardan biri menşeli ürünlerin ithalatının diğer Tarafın pazarında veya dahili düzenleyici mekanizmalarında ciddi zarara yol açması halinde, her iki taraf, uygun bir çözüml bulunması amacıyla derhal iştişarelerde bulunacaklardır. Bu tür bir çözüml bulununcaya kadar, ilgili Taraf, GATT ve diğer ilgili DTÖ anlaşmaları hükümlerine uyumlu olarak uygun önlemleri alabilecektir.

Madde 10 **Sağlık ve bitki sağlığı önlemleri**

1. Taraflar, veterinerlik, bitki sağlığı ve sağlık konularındaki mevzuatını, özellikle bulaşıcı hayvan hastalıkları, karantinaya alınan hastalıklar, bitki böcek ve zararlıları alanında bilgi alışverişi bakımından, DTÖ Bitki ve Hayvan Sağlığı Önlemleri Uygulama Anlaşmasını dikkate alarak uygulayacaklardır.
2. Taraflar, veterinerlik, bitki sağlığı ve sağlık konularındaki mevzuatını, ayrımcılık yapmayacak şekilde uygulayacaklar ve haksız yere ticareti engelleyecek nitelikte hiçbir yeni önlem koymayacaklardır.
3. Hayvan sağlığı önlemleri ve veterinerlik hizmetleri Uluslararası salgın Hayvan Hastalıkları Ofisi ve Gıda kodeksi ile uyumlu olacaktır.

4. Bitki sağlığı önlemleri ve bitki sağlığı hizmetleri Uluslararası Bitki Koruma Sözleşmesi ile uyumlu olacaktır.
5. Taraflar, hayvanların, bitkilerin ve ürünlerin korunmasına ilişkin sağlık ve bitki sağlığı konularında bilgi teatisinde bulunacaklardır.

Bölüm II-Genel hükümler

Madde 11

Menşekuralları ve gümrük idareleri arasında işbirliği

1. Taraflar, karşılıklı ticarete, bütün mevcut ve ilerideki değişiklikleri de dahil olmak üzere, uyumlaştırılmış Avrupa tercihli menşekurallarını uygulamayı kararlaştırmışlardır.
2. İşbu anlaşmaya ekli Protokol 1 (bundan böyle Protokol 1 olarak adlandırılacaktır) menşekurallarını ve idari işbirliği yöntemlerini belirlemektedir.
3. Taraflar, işbu anlaşmaya ekli Protokol 1 hükümlerinin etkin ve uyumlu bir şekilde uygulanmasını temin etmek, ticarete getirilen formaliteleri mümkün olduğu ölçüde azaltmak ve bu hükümlerin işleyişinden doğan güçlüklerle karşılıklı tatmin edici çözümler bulmak için, Ortak Komitenin düzenli incelemeleri ve idari işbirliğini ilgilendiren düzenlemeler dahil olmak üzere, uygun önlemleri alacaklardır.

Madde 12

İç vergilendirme

1. Taraflar, birbirleri menşeli ürünler arasında gerek doğrudan gerek dolaylı olarak, farklı muamele tesis eden iç mali nitelikli her türlü önlem veya uygulamadan kaçınacaklardır.
2. Taraflardan birinin ülkesine ihraç edilen ürünler, üzerlerine konulmuş olan doğrudan veya dolaylı vergilerin tutarını aşan iç vergi iadesinden yararlanamaz

Madde 13

Genel istisnalar

İşbu Anlaşma, kamu ahlakı, kamu politikası veya kamu güvenliği; insan, hayvan ve bitki hayatının ve sağlığının korunması, sanatsal, tarihi veya arkeolojik değeri haiz milli hazinelerin korunması; fikri, sınai ve ticari mülkiyetin korunması; altın ve gümüşe ilişkin kurallar veya çevrenin korunması ya da tükenebilir doğall kaynakların muhafaza edilmesi nedenlerinin haklı kıldığı, ithalat, ihracat veya transit ürünler üzerindeki yasaklamaları veya kısıtlamaları, bu tarz önlemlerin dahili üretim veya tüketim üzerindeki kısıtlamalarla bağlantılı olarak uygulamaya konulmaları şartıyla, engellemez. Ancak, bu tür yasaklamalar ve kısıtlamaları, Taraflar arasındaki ticarete keyfi ayrımcılık yapılması veya gizli kısıtlamalar için bir araç teşkil etmemelidir.

Madde 14

Güvenlik istisnaları

İşbu anlaşmada yer alan hiçbir hüküm, Taraflardan birinin, aşağıda belirtilen durumlar için, gerekli gördüğu takdirde herhangi bir uygun önlemi almasını engellemez:

- a) Temel güvenlik çıkarlarına aykırı olarak bilgi açıklanmasının önlenmesi için;
- b) temel güvenlik çıkarlarının korunması yahut uluslararası yükümlülüklerin veya ulusal politikaların yerine getirilmesi için:
- i) bu tarz önlemlerin spesifik olarak askeri amaçlı olmayan ürünlerde rekabet koşullarını bozmaması şartıyla, silah, mühimmat ve savaş malzemelerinin ticaretiyle ilgili olarak ve askeri bir tesisin ihtiyaçlarını gidermek amacıyla doğrudan veya dolaylı yürütülen diğer malların, malzemelerin ve hizmetlerin ticaretiyle alakalı olarak; veya
 - ii) biyolojik ve kimyasal silahların, nükleer silahların veya diğer nükleer patlayıcı cihazların yayılmasının engellenmesiyle ilgili olarak; veya
 - iii) savaş veya diğer ciddi uluslararası gerilim zamanlarında alındığında.

Madde 15 **Devlet tekelleri**

1. Taraflar, işbu Anlaşmanın yürürlüğe girişinden itibaren dördüncü yalın sonuna kadar, ticari nitelikteki bütün devlet tekellerini, Tarafların vatandaşları arasında, malların tedarikine ve pazarlanmasına ilişkin koşullarda farklılık olmayacak şekilde tedricen uyarlayacaklardır. Taraflar, bu amacın yerine getirilmesi için alınan önlemler hakkında birbirlerini bilgilendireceklerdir.
2. Bu Maddenin hükümleri, Tarafların yetkili makamları vasıtasıyla, Taraflar arasındaki ithalat veya ihracatı, hukuken ya da fiilen, doğrudan veya dolaylı olarak izleyen, belirleyen ya da kayda değer ölçüde etkileyen herhangi bir kuruluşa uygulanacaktır. Bu hükümler, benzer şekilde, Devlet tarafından diğer kuruluşlara devredilen tekelere de tatbik edilecektir.

Madde 16 **Ödemeler**

1. İşbu Anlaşma çerçevesinde, Taraflar arasındaki ticari işlemlerle ilgili olarak tam konvertibl dövizlerle yapılan ödemeler ve alacaklının mukim olduğu Taraf ülkeye yapılacak bu tür ödeme transferi herhangi bir kısıtlamadan muaf olacaktır.
2. Taraflar, bir Taraf ülkede mukim bir kişinin iştirak ettiği işbu anlaşma çerçevesindeki ticari işlemleri kapsayan, kısa ve orta vadeli kredilerin tahsisine, gere ödemesine veya kabulüne dair herhangi bir kambiyo veya idari kısıtlama getirmekten kaçınacaklardır.
3. Bu Maddenin 2'nci paragraf hükümlerine ters düşmeyecek şekilde, işbu Anlaşma çerçevesindeki ticari işlemlerle bağlantılı cari ödemelerle ilgili her türlü tedbir, Uluslararası Para Fonu Anlaşması Maddelerinin VIII'nci Maddesiyle getirilen koşullarla uyumlu olacak ve ayırım gözetmeme esasına göre uygulanacaktır.

Madde 17
İşletmelere ilişkin rekabet kuralları

1. Aşağıdaki hususlar, Taraflar arasındaki ticareti etkiledikleri ölçüde işbu Anlaşmanın düzgün şekilde işlemesi ile bağdaşmamaktadır:
 - a) Rekabetin önlenmesi, kısıtlanması veya saptırılmasını amaçlayan veya etki itibariyle bu sonucu doğuran tüm işletmeler arası anlaşmalar, işletme birlikleri tarafından alınan kararlar ve işletmeler arası ortak uygulamalar;
 - b) Bir veya birden fazla teşebbüsün Taraflardan birinin topraklarının tamamında veya önemli bir kısmında sahip oldukları hakim durumu kötüye kullanması.
2. Bu Maddenin 1'nci paragraf hükümleri, kamu işletmeleri ve Tarafların özel veya münhasır haklar verdiği işletmeler de dahil olmak üzere tüm işletmelerin faaliyetlerine uygulanacaktır. Genel iktisadi çıkarlarla ilgili olan hizmetleri yürütmekle sorumlu veya gelir getiren tekel niteliğini haiz işletmeler, bu Maddenin 1'nci paragrafında yeralan hükümlere, sözkonusu hükümlerin uygulanmasının bu işletmelere yüklenen kamu hizmetlerinin hukuken ya da fiilen ifasını engellememesi koşuluyla, tabi olacaktır.
3. Tarım ürünleri bakımından, bu Maddenin 1 a. Paragrafındaki hükümler, ulusal piyasa düzeninin ayrılmaz bir parçasını teşkil eden anlaşmalara, kararlara ve uygulamalara tatbik edilmeyecektir.
4. Taraflardan biri, belirli bir uygulamanın, bu Maddenin 1, 2 ve 3'üncü paragrafları hükümleriyle uyumlu olmadığı kanaatindeyse ve bu tür bir uygulama sözkonusu Tarafın çıkarlarına ciddi zarar verir ya da ciddi zarar tehdidi doğurur yahut yerli sanayine maddi bir hasar verir nitelikteyse, işbu Anlaşmanın 26'ncı maddesinde öngörülen usul ve şartlar çerçevesinde uygun tedbirleri alabilir.

Madde 18
Devlet yardımları

1. Belirli işletmeleri veya bazı malların üretimini kayırarak rekabeti bozacak ya da bozma tehlikesi yaratacak şekilde, işbu Anlaşmaya Taraf bir Devlet tarafından veya Devlet kaynaklarından yapılan her çeşit yardım, Taraflar arasındaki ticareti etkilediği ölçüde, işbu Anlaşmanın düzgün işlemesi ile bağdaşmaz sayılacaktır.
2. Tarım ürünleri bakımından bu Maddenin 1'inci paragraf hükümleri ilgili DTÖ Anlaşmalarına uygun olacaktır.
3. Ortak Komite, işbu Anlaşmanın yürürlüğe girişinden itibaren üç yıl içinde, bu Maddenin 1'inci paragrafına ters düşen uygulamaların değerlendirilmesine ilişkin kriterleri, uygulama kurallarıyla birlikte belirleyecektir.
4. Taraflar, verilen yardımların toplam miktarı ve dağıtımı hususunda, diğer unsurların yanı sıra, Ortak Komiteye yıllık rapor sunarak ve talep edildiği takdirde, yardım

planları ve devlet yardımlarıyla ilgili özel durumlar hakkında diğer Tarafa bilgi sağlayarak, devlet yardımları alanında şeffaflık sağlayacaktır.

5. Bir Taraf, belirli bir uygulamanın :

- bu Maddenin 1'inci paragraf hükümleriyle bağdaşmaz olduğunu ve bu Maddenin 3'üncü paragrafında atıfta bulunulan uygulama kuralları çerçevesinde yeterince ele alınmamış bulunduğunu, veya
- bu Maddenin 3'üncü paragrafında atıfta bulunulan kuralların yokluğunun sözkonusu Tarafın menfaatine ciddi zarar verdiğini veya ciddi zarar tehdidi teşkil ettiğini yahut yerli sanayine maddi hasar verdiğini düşünüyorsa,

işbu Anlaşmanın 26'ncı Maddesinde öngörülen usul ve şartlar çerçevesinde uygun önlemleri alabilir.

6. Bu tarz önlemler, yalnızca, Taraflar arasında uygulanabilir durumda olan, GATT 1994 ve DTÖ ile bunların himayesinde müzakere edilen diğer ilgili vasıtaların öngördüğü usul ve şartlara uygun olarak alınabilir.

Madde 19 **Kamu alımları**

1. Taraflar, kamu alım piyasalarının liberalizasyonunu işbu Anlaşmanın bir amacı olarak mütalaa etmektedir.
2. Taraflar, diğer Tarafın tedarikçilerinin kendi kamu alım piyasalarında ihalelere katılmasını sağlamak amacıyla kural, koşul ve uygulamalarını tedricen uyumlaştıracaklardır.
3. Ortak Komite, bu Maddenin hedeflerine ulaşılmasına yönelik gelişmeleri inceleyecek ve serbest girişin, şeffaflığın ve kamu alım piyasalarının karşılıklı açılmasının sağlanmasını teminen, bu Maddenin 2'inci paragraf hükümlerinin uygulanmasına yönelik pratik yöntemler önerebilecektir.
4. Taraflar, GATT 1994 ve DTÖ himayesinde müzakere edilen ilgili Anlaşmalara katılmak için çaba sarf edeceklerdir.

Madde 20 **Fikri, sınai ve ticari mülkiyet**

1. Taraflar, Ticaretle Bağlantılı Fikri Mülkiyet Hakları Sözleşmesi (TRIPs) ve diğer uluslararası Anlaşmalarla uyumlu olarak, fikri, sınai ve ticari mülkiyet haklarının uygun ve etkin bir şekilde korunmasını sağlayacaklardır. Bu durum, söz konusu hakların uygulanmasına yönelik etkin araçları da kapsayacaktır.
2. Bu Maddenin uygulanması Taraflarca düzenli olarak değerlendirilecektir. Fikri, sınai ve ticari mülkiyet haklarıyla ilişkili olarak ticareti etkileyen güçlüklerin ortaya çıkması halinde, Taraflardan herhangi biri, karşılıklı tatmin edici çözümler bulunması için acil istişarelerde bulunmayı talep edebilir.

Madde 21

Damping

Taraflardan biri, işbu Anlaşma ile düzenlenen ticari ilişkilerde, GATT 1994'ün VI'ncı Maddesi anlamında damping yapılmakta olduğunu tespit ederse, bu uygulamaya karşı, GATT 1994'ün VI'ncı Maddesine ve GATT 1994'ün VI'ncı Maddesinin Tatbikine İlişkin Anlaşma'ya uygun olarak, işbu Anlaşmanın 26'ncı Maddesinde öngörülen usul ve şartlar çerçevesinde uygun önlemleri alabilir.

Madde 22

Genel korunma önlemleri

Herhangi bir ürünün yüksek miktarlarda ithal edilmesi ve bu tür koşullar altında:

- a) İthalatçı Tarafın topraklarında benzer veya doğrudan rakip ürünlerin yerli üreticileri için ciddi zarara, veya
- b) ekonominin ilgili herhangi bir sektöründe ciddi bozulmalara veya bir bölgenin iktisadi durumunda ciddi kötüleşmeye yol açacak güçlükler,

sebebiyet vermesi veya bunların gerçekleşmesine yönelik tehdit oluşturması durumunda, ilgili Taraf, işbu Anlaşmanın 26'ncı Maddesinde öngörülen usul ve şartlar çerçevesinde uygun önlemleri alabilir.

Madde 23

Yapısal uyum

1. Taraflardan herhangi biri, sanayi ürünlerinde, işbu Anlaşmanın 4'üncü Madde hükümlerinden sapma olarak, sınırlı süre için, gümrük vergilerinin yükseltilmesi şeklinde istisnai önlemler alabilir.
2. Bu önlemler, ancak bebek endüstriler veya yeniden yapılanma geçiren yahut özellikle önemli toplumsal sorunlara neden olabilecek ciddi güçlüklerle karşılaşan belli sektörler bakımından söz konusu olabilecektir.
3. İlgili Tarafın diğer Taraf menşeli ürünlerin ithalatında, bu Maddenin 1'inci ve 2'inci paragraflarına uygun olarak ihdas ettiği gümrük vergileri, ad valorem %25 düzeyini geçemeyecek ve diğer Taraf menşeli ürünler için gümrük vergilerindeki tercih unsurunu koruyacaktır. Söz konusu önlemlere tabi ürünlerin toplam ithal değeri, işbu Anlaşmanın Bölüm I'inde tanımlanan sanayi ürünlerinin diğer Taraftan toplam ithalatının, istatistiklerin temin edilebildiği son yıl itibariyle, %15'ini geçemeyecektir.
4. Söz konusu önlemler, işbu Anlaşmanın 1'inci Maddesinin 1'inci paragrafında belirlenen geçiş dönemini aşmayacak bir dönem için uygulanacaktır.
5. İlgili Taraf, almayı düşündüğü istisnai önlemler hakkında diğer Tarafı bilgilendirecek ve diğer Tarafın talebi üzerine, önlemlerin uygulanmasından önce, bu önlemler ve uygulanacakları sektörler konusunda, Ortak Komite kapsamında derhal istişarelerde bulunulacaktır. İlgili Taraf söz konusu önlemleri alırken, Ortak Komite'ye, bu Madde altında ihdas ettiği gümrük vergilerinin kaldırılmasına yönelik bir takvim sunacaktır. Söz konusu takvim, bu vergilerin, yürürlüğe konulmalarından en geç iki yıl sonra

başlamak üzere yıllık eşit oranlarda tedricen kaldırılmalarını sağlayacaktır. Ortak Komite farklı bir takvime karar verebilir.

Madde 24 **Re-eksport ve ciddi kıtlık**

İşbu Anlaşmanın 5 ve 6'ncı Maddeleri hükümlerine uyulması:

- a) ihracatçı Tarafın, ilgili üründe, ihracat miktar kısıtlamaları, ihracat vergileri veya önlemleri yahut eş etkili vergiler uyguladığı bir üçüncü ülkeye re-eksporta yol açmakta ise; veya,
- b) ihracatçı Taraf için gerekli bir üründe ciddi kıtlığa veya kıtlık tehdidine yol açmakta ise;

ve yukarıda atıfta bulunulan durumların, ihracatçı Taraf için büyük güçlükler doğurması veya bunları doğurması ihtimalini ortaya çıkarması halinde, söz konusu Taraf, işbu Anlaşmanın 26'ncı Maddesinde öngörülen usul ve şartlar çerçevesinde uygun önlemleri alabilir. Bu önlemler, ayırım gözetilmeyecek şekilde uygulanacak ve devam etmelerini haklı kılan koşullar sona erdiğinde kaldırılacaktır.

Madde 25 **Yükümlülüklerin yerine getirilmesi**

1. Taraflar, işbu Anlaşmadan doğan yükümlülüklerinin yerine getirilmesi için gerekli bütün önlemleri alacaklardır. Taraflar, işbu Anlaşma ile belirlenen amaçlara ulaşılmasını sağlayacaklardır.
2. Taraflardan biri, diğer Tarafın işbu Anlaşmadan doğan bir yükümlülüğünü yerine getirmediği kanısına varırsa, söz konusu Taraf, işbu Anlaşmanın 26'ncı Maddesinde öngörülen usul ve şartlar çerçevesinde uygun önlemleri alabilir.

Madde 26 **Korunma önlemlerinin uygulanma usulü**

1. Taraflar, aşağıdaki paragraflarda belirlenen korunma önlemlerinin uygulanmasına yönelik işlemleri başlatmadan önce, aralarındaki görüş farklılıklarını doğrudan istişarelerde bulunmak suretiyle çözmek için çaba sarf edeceklerdir.
2. Taraflardan biri, işbu Anlaşmanın 22'inci Maddesinde atıfta bulunulan duruma yol açmaya uygun ürünlerin ithalatını, ticaretin akışına ilişkin hızlı bilgi değişiminin sağlanması amacıyla idari prosedüre tabi tutması halinde diğer Tarafı bilgilendirecektir.
3. Bu Maddenin 7'nci paragrafı saklı kalmak koşuluyla, korunma önlemlerine başvurmayı öngören Taraf, diğer Tarafa acilen bildirimde bulunacak ve tüm ilgili bilgileri sağlayacaktır. Taraflar, kabul edilebilir bir çözümün bulunabilmesini teminen, gecikmeksizin Ortak Komite kapsamında danışmalarda bulunacaklardır.
4. a. İşbu Anlaşmanın 21,22 ve 24'üncü Maddeleri bakımından, Ortak Komite olayı veya durumu inceleyecek ve ilgili Tarafça bildirilen güçlüklerin sona erdirilmesi için

gerekli her tür kararı alabilecektir. Meselenin Ortak Komiteye intikalini izleyen otuz gün içerisinde böyle bir kararın alınmaması halinde, ilgili Taraf, durumun düzelmesi için gerekli gördüğü önlemleri alabilecek ve aldığı önlemlerden diğer Tarafı haberdar edecektir.

b. İşbu Anlaşmanın 25'inci Maddesi bakımından, ilgili Taraf, danışmaların tamamlanmasını veya diğer Tarafa bildirim yapılmasından itibaren üç aylık bir sürenin geçmesini müteakiben uygun önlemleri alabilir.

c. İşbu Anlaşmanın 17 ve 18'inci Maddeleri bakımından, ilgili Taraf, Ortak Komite'ye olayı incelemesi ve uygun olduğu takdirde, itiraz edilen uygulamanın sona erdirilmesi amacıyla her türlü yardımı yapacaktır. Bahse konu Tarafın, itiraz edilen uygulamayı Ortak Komite tarafından saptanan süre içerisinde sona erdirememesi ya da Ortak Komite'nin sorunun kendisine intikal ettirilmesini izleyen otuz çalışma günü içerisinde bir anlaşmaya varamaması halinde, ilgili Taraf, sözkonusu uygulamadan doğan güçlüklerin giderilmesi için uygun önlemleri alabilir.

5. Alınan korunma önlemleri derhal diğer Tarafa bildirilecektir. Önlemler, kapsam ve süreleri bakımından, uygulanmalarına sebebiyet veren durumun düzeltilmesi için kesinlikle gerekli olanlarla sınırlı tutulacak ve bahse konu güçlük ve uygulamalardan doğan zararı aşmayacaklardır. İşbu Anlaşmanın işleyişine en az zarar verecek önlemlere öncelik tanınacaktır.
6. Alınan korunma önlemleri, mümkün olan en kısa sürede hafifletilmelerini veya koşulların bu önlemlerin devam ettirilmesini haklı çıkarmadığı zaman sona erdirilmelerini teminen Ortak Komite bünyesinde düzenli olarak istişarelere konu kılınacaktır.
7. Ani eylemi gerektiren olağanüstü koşulların önceden incelemeyi imkansız kılması halinde, ilgili Taraf, işbu Anlaşmanın 21,22 ve 24'üncü Maddelerinde belirtilen hallerde, durumu düzeltmek için kesin olarak gereken geçici önlemleri hemen uygulayabilir. Önlemler, gecikmeksizin bildirilecek ve Taraflar arasında, Ortak Komite bünyesinde, mümkün olan en kısa sürede istişarelerde bulunulacaktır.

Madde 27

Ödemeler dengesi güçlükleri

1. Taraflar, ödemeler dengesi güçlüğü nedeniyle ithalata uygulanan önlemler de dahil olmak üzere, kısıtlayıcı önlemler koymaktan kaçınmaya gayret edeceklerdir.
2. Taraflardan biri ciddi bir ödemeler dengesi güçlüğü içinde veya tehdidi altında olduğu takdirde, ilgili Taraf, GATT 1994 ve DTÖ ile Uluslararası Para Fonu Anlaşması Maddelerinin VIII'inci Maddesine uygun olarak, ithalatla ilgili önlemler de dahil olmak üzere, sınırlı bir süre için ve ödemeler dengesi durumunu iyileştirmek için gerekenin ötesine gitmeyecek kısıtlayıcı önlemler alabilir. Önlemler, ödemeler dengesi koşulları düzeldikçe aşamalı olarak hafifletilecek ve koşullar devam ettirilmelerini haklı çıkarmadığı zaman sona erdirilecektir. İlgili Taraf, bir an önce, önlemlerin alınmasından ve mümkün olduğunda kaldırılmalarına ilişkin takvimden diğer Tarafı bilgilendirecektir.

Madde 28
Geliştirici hüküm

1. Taraflardan biri, işbu Anlaşma ile kurulan ilişkileri, bu Anlaşmanın kapsamadığı alanlara yaymak suretiyle geliştirmenin ve derinleştirmenin, Tarafların ekonomilerinin çıkarları bakımından yararlı olacağını düşündüğü takdirde, diğer Tarafa gerekçeli bir talep sunacaktır. Ortak Komite, bu talebi inceleyecek ve uygun olduğu durumlarda, özellikle müzakerelerin başlatılmasına yönelik tavsiyelerde bulunabilecektir.
2. Bu Maddenin 1'inci paragrafında atıfta bulunulan usul sonucunda varılan Anlaşmalar, Tarafların iç mevzuatlarına uygun olarak onaylanacaktır.

Madde 29
Ortak Komite

1. Bu vesile ile, bir Ortak Komite kurulmuştur ve Tarafların temsilcilerinden müteşekkil olacaktır.
2. İşbu Anlaşmanın uygulanması, Ortak Komite tarafından idare edilecek ve denetlenecektir.
3. Taraflar, işbu Anlaşmanın düzgün uygulanması amacıyla, bilgi alışverişinde bulunacak ve Taraflardan birinin talebi üzerine, Ortak Komitede istişareler yapılacaktır. Ortak Komite, Taraflar arasındaki ticarete engellerin daha da ileri derecede kaldırılması imkanını düzenli olarak gözden geçirecektir.
4. Ortak Komite, işbu Anlaşmada öngörülen hallerde kararlar alabilir. Ortak Komite, diğer konularda tavsiyelerde bulunabilir.

Madde 30
Ortak Komite'nin Usulleri

1. Ortak Komite, işbu Anlaşmanın düzgün bir şekilde uygulanması için, gerekli olduğu her zaman, ancak yılda en az bir defa olmak üzere toplanacaktır. Taraflardan her biri bir toplantı yapılmasını talep edebilir.
2. Ortak Komite mutabakat ile karar verecektir.
3. Taraflardan birinin Ortak Komite'deki temsilcisi, bir kararı iç yasal gereklerin tamamlanması çekincesiyle kabul ettiği takdirde, kararda daha geç bir tarih belirtilmiyorsa, bu karar, bu gereklerin yerine getirildiğini ifade eden yazılı bildirim alındığı tarihte yürürlüğe girecektir.
4. İşbu Anlaşmanın amaçlarına uygun olarak, Ortak Komite, diğer kuralların yanısıra, toplantı çağrılarının yapılması ile Başkanın tayini ve görev süresine dair hükümleri de içerecek şekilde, çalışmalarına ilişkin usul kurallarını kabul edecektir.
5. Ortak Komite, görevlerini yerine getirmekte kendisine yardımcı olmaları için gerekli gördüğü alt komitelerin ve çalışma gruplarının kurulmasına karar verebilir.

Madde 31
Hizmetler ve yatırımlar

1. Taraflar, hizmetler ve yatırımlar gibi belli alanların giderek artan önemini idrak etmektedir. Taraflar, aralarındaki işbirliğinin tedricen geliştirilmesi ve genişletilmesi yönündeki çabalarında, özellikle Avrupa bütünleşmesi bağlamında, Ticaret ve Hizmetler Genel Anlaşması'nın (GATS) ilgili hükümlerini de dikkate alarak, pazarlarının yatırımlar ve hizmetler ticaretine karşılıklı olarak açılması ve tedricen serbestleştirilmesi amacıyla işbirliği yapacaklardır.
2. Taraflar, bu Madde ile düzenlenen ilişkilerinin geliştirilmesi ve derinleştirilmesi amacıyla Ortak Komite'de işbirliği konusunda görüşmelerde bulunacaklardır.

Madde 32
Gümrük birlikleri, serbest ticaret alanları ve sınır ticareti

1. İşbu Anlaşma, Tarafların ticaret rejimini ve özellikle kendisinin getirdiği menşe kurallarıyla ilgili hükümlerini olumsuz olarak etkilemedikçe, gümrük birliklerinin, serbest ticaret alanlarının muhafazasını veya bunların kurulmasını yahut sınır ticaretine yönelik düzenlemeler yapılmasını engellemeyecektir.
2. Taraflardan birinin talebi üzerine, bu tarz gümrük birlikleri veya serbest ticaret alanları kuran anlaşmalar hakkında Ortak Komite'de bilgi alışverişinde bulunulacaktır.

Madde 33
Protokoller ve ekler

İşbu Anlaşmanın bütün Protokolleri, Ekleri ve Mutabakat Zaptı, işbu Anlaşmanın ayrılmaz parçasını oluşturur. Ortak Komite, Tarafların ulusal mevzuatlarına uygun olarak, Protokolleri ve Ekleri tadil etmeyi kararlaştırabilir.

Madde 34
Tadilatlar

Ekleri ve Protokolleri de dahil olmak üzere işbu Anlaşmada yapılacak tadilatlar, Tarafların birbirlerine, işbu Anlaşmanın yürürlüğe girmesi için ulusal mevzuatlarında öngörülen bütün gereklerin yerine getirildiğini bildirdikleri son yazılı bildirim diplomatik kanallar vasıtasıyla ulaştığı tarihte yürürlüğe girecektir.

Madde 35
Yürürlüğe Giriş

İşbu Anlaşma, Tarafların birbirlerine, işbu Anlaşmanın yürürlüğe girmesi için iç gereklerin yerine getirildiğini diplomatik kanallar vasıtasıyla bildirdikleri tarihi izleyen ayın birinci günü yürürlüğe girecektir.

Madde 36
Geçerlilik ve sona erme

1. İşbu Anlaşma sınırsız bir süre için akdedilmiştir.
2. Taraflardan her biri, işbu Anlaşmanın feshini, diğer Tarafa yazılı ihbarda bulunmak suretiyle diplomatik kanallardan bildirebilir. Böyle bir durumda, işbu Anlaşma, fesih bildiriminin diğer Tarafa ulaştığı tarihten sonraki yedinci ayın birinci günü sona erecektir.
3. Taraflar, işbu Anlaşmanın, Taraflardan birinin AB'ne katılması durumunda, diğer Taraf için herhangi bir telafi gerektirmeksizin, AB'ne katılım tarihinden önceki gün sona ermesi üzerinde mutabık kalmışlardır. Bu durumda, AB'ne katılan Taraf, katılım konusunda diğer tarafı makul bir süre içerisinde haberdar edecektir.

BUNUN KANITI OLARAK aşağıda imzaları bulunan tam yetkili temsilciler işbu Anlaşmayı imzalamışlardır.

İşbu Anlaşma, Ankara'da, 3 Temmuz 2002 tarihinde, İngilizce dilinde iki orijinal nüsha olarak yapılmıştır.

Ek I
Madde 2'de Atıfta Bulunulan Ürünlerin Listesi

BAŞLIK	KISA ÜRÜN TANIMI
2905.43	Mannitol
2905.44	D-glusitol (sorbitol)
3302.10.29	Koku verici maddelerin ve karışımların müstahzarları
3501	- Kazeinler:
3501.10.10	-- Suni tekstil liflerinin imalatına mahsus olanlar
3501.10.50	-- Gıda ve yem ürünleri imalatı dışında diğer sanayilerde kullanılmaya mahsus olanlar
3501.10.90	-- Diğerleri
	- Diğerleri
3501.90.90	-- Diğerleri
3502	Albuminler (kuru madde üzerinden hesaplandığında ağırlık itibariyle %80'den fazla peyniraltı suyu proteini içeren iki veya daha fazla peyniraltı suyu proteini konsantreleri dahil), albuminatlar ve diğer albumin türevleri:
	- Yumurta albumini:
	-- Kurutulmuş:
3502.11.10	--- İnsan gıdası olarak kullanılmaya elverişli olmayan veya elverişsiz hale getirilenler
3502.11.90	--- Diğerleri
	-- Diğerleri:
3502.19.10	--- İnsan gıdası olarak kullanılmaya elverişli olmayan veya elverişsiz

	hale getirilenler
3502.19.90	--- Diğerleri
	- Süt albumini, iki veya daha fazla peyniraltı suyu proteini konsantreleri dahil:
3502.20.10	-- İnsan gıdası olarak kullanılmaya elverişli olmayan veya elverişsiz hale getirilenler
	-- Diğerleri:
3502.20.91	--- Kurutulmuş (örneğin yaprak, pul, flokon, toz halinde)
3502.20.99	-- Diğerleri
	- Diğerleri:
	-- Albuminler, yumurta albumini ve süt albumini (lactalbumin) hariç:
3502.90.20	--- İnsan gıdası olarak kullanılmaya elverişli olmayan veya elverişsiz hale getirilenler
3502.90.70	--- Diğerleri
3502.90.90	-- Albuminatlar ve diğer albumin türevleri
3505.10	Dekstrinler ve tadil edilmiş diğer nişastalar
3505.10.10	Dekstrinler
3505.10.90	Diğerleri
3505.20	Tutkallar
3809	Tarifenin başka yerinde yer almayan veya belirtilmeyen mensucat, kağıt, deri ve benzeri sanayilerde kullanılan türde apre veya finisaj müstahzarları, boyayıcı maddelerin sabitleştirilmesini veya boya işlemini hızlandırmayı sağlayıcılar ve diğer ürünler ve müstahzarlar (örneğin müstahzar haşıl ve apreler, müstahzar mordanlar)
3809.10	- Esası nişastalı madde olanlar
	- Diğerleri
3809.91.00	-- Mensucat sanayiinde veya benzer sanayilerde kullanılan türde olanlar (3809.91.00.90.11.19 dışındakiler)
3809.92.00	-- Kağıt sanayiinde veya benzeri sanayilerde kullanılan türde olanlar (3809.92.00.90.00 dışındakiler)
3809.93.00	-- Deri sanayiinde veya benzeri sanayilerde kullanılan türde olanlar (3809.93.00.90.00 dışındakiler)
3824.60	Sorbitol, 2905.44 alt pozisyonunda belirtilen sorbitol hariç
4501	Tabii mantar, işlenmemiş veya basit bir şekilde hazırlanmış; döküntü mantar; kırılmış, granül veya toz haline getirilmiş mantar:
4501.10.00	- Tabii mantar, işlenmemiş veya basit bir şekilde hazırlanmış
4501.90.00	- Diğerleri
5201.00	Pamuk, karde edilmemiş veya penyelenmemiş
5301	Keten, ham veya işlenmiş fakat iplik halinde getirilmemiş; keten kırıkt döküntüleri (iplik döküntüleri ve ditme suretiyle elde edilen döküntü dahil)
5302	Kendir (Cannabis sativa L.), ham veya işlenmiş fakat iplik haline getirilmemiş: kendir kırıkt ve döküntüleri (iplik ve ditme suretiyle elde edilen döküntüler dahil)

Ek II
(Madde 4'ün 3'üncü paragrafında atıfta bulunulanlar)

**Bosna ve Hersek Menşeli Ürünlerin Türkiye Cumhuriyeti'ne İthalatında Tavizli Rejim
Kapsamı Dışında Tutulacak Tarım Ürünleri**

Ürün Kodu	Ürün Tanımı
0102	Canlı sığırlar
0104	Canlı koyun ve keçiler
y. 0105	Canlı kümes hayvanları; <i>Gallus Domesticus</i> türü olanlar
0201	Sığır eti, taze veya soğutulmuş
0202	Sığır eti, dondurulmuş
0204	Koyun ve keçi etleri, taze, soğutulmuş veya dondurulmuş
0206	Sığır, domuz, koyun, keçi, at, eşek, katır veya bardoların yenilen sakatları, taze, soğutulmuş veya dondurulmuş
y. 0207	<i>Gallus domesticus</i> cinsi olan türlerin etleri ve yenilen sakatları, taze, soğutulmuş veya dondurulmuş